

W KRĘGU PROBLEMÓW ANTROPOLOGII LITERATURY

CIAŁO I RZECZ W LITERATURZE

STUDIA POD REDAKCJĄ

WANDY SUPY I IWONY ZDANOWICZ

BIAŁYSTOK 2016

Recenzenci:

prof. dr hab. Ludmiła Łucewicz
dr hab. Alina Orłowska
dr hab. Halina Tvaranovitch, prof. UwB
dr hab. Dariusz Kulesza, prof. UwB

Projekt okładki:

Redakcja i korekta

Barbara Piechowska (jęz. polski)
Agata Rozumko (jęz. angielski)
Iwona Zdanowicz (jęz. rosyjski)
Bazyli Siegień (jęz. białoruski i ukraiński)

Redakcja techniczna i skład:

Bartosz Kozłowski

© Copyright by Uniwersytet w Białymstoku, Białystok 2016

Wydanie publikacji sfinansowano ze środków
Wydziału Filologicznego Uniwersytetu w Białymstoku

ISBN 978-83-7431-491-6

Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku
15-097 Białystok, ul. M. Skłodowskiej-Curie 14, (85) 745 71 20
<http://wydawnictwo.uwb.edu.pl> e-mail: ac-dw@uwb.edu.pl

Druk i oprawa:

SPIS TREŚCI

Ciało i rzecz w literaturze

Татьяна Автухович Оппозиция нагой/одетый человек в современной культуре	15
Joanna Getka Lekarstwa, narzędzia i metody leczenia w domu w XVIII wieku (na materiale porad z druków bazyliańskich)	33
Валентина Бондаренко Вещный мир в традиционных русских колыбельных песнях	49
Weronika Dulęba Jak kocha kamień? Status przyrody nieożywionej w wybranych utworach Marii Sadowskiej	59
Walentyna Jakimiuk-Sawczyńska Роль предметов в жизни и творчестве Тэффи	71
Евдокия Нестерова Золотая окружность – вещная судьба мира	81
Rafał Siwicki W kręgu najprostszych rzeczy. Rola przedmiotów w <i>Białym statku</i> Czingiza Ajtmatowa	91
Magdalena Ślawska <i>Leksikon YU mitologije</i> , czyli przeszłość zaklęta w rzeczach	103
Marta Zambrzycka Używki w powieści kryminalnej na przykładzie powieści Erika Axla <i>Sunda Oblicza Victorii Bergman</i>	117

Ольга Бараш Метафізика вещи в творчестве «бездомных» поэтов (Збигнев Херберт и Иосиф Бродский)	129
Ирина Коган Вещный мир современной российской детской поэзии	141
Beata Siwek Символика реквизита в современной белорусской драматургии	149
Вольга Нікіфарова Рэчы, дарагія сэрцу, у мастацкім свеце лірычнай прозы Янкі Брыля	165
Iwona Mityk Kondycja ludzi i rzeczy w wybranych opowiadaniach Andrzeja Stasiuka	177
Кира Гордович Мотивы и образы в книге Л. Улицкой <i>Священный мусор</i>	191
Dorota Żygadło-Czopnik „O czym rzeczą rzeczy”, czyli wspomnienia rodzinne w powieści <i>Zaziemie</i> Jany Šrámkovéj	197
Monika Knurowska Świat rzeczy w zbiorze opowiadań Asara Eppela <i>Trawiasta ulica</i>	211
Анна Синицкая «При помощи вещей»: сюжет как rebus в новейшей драме	227
Валентина Біляцька Функція речі в ритуалі та повсякденному житті (на матеріалі українських історичних романів у віршах)	243
Наталія Городнюк Концепт машини у модерністському романі 20-х рр. ХХ ст.: компаративні аспекти	255
Нина Мороз Метафізика искусственного тела в новеллистике Р. Брэдбери (<i>Электрическое тело пою!</i>)	269

Ирина Плеханова Метаморфозы тела в одноактной драматургии Л. Петрушевской	281
Анастасия Липинская Что значит быть человеком? Тело и машина в новеллизациях ролевой игры <i>Warhammer</i>	295
Андрей Марданов Феномен замещающей реальность симуляции в творчестве Мартина Эмиса	305
Татьяна Светашёва Новые твёрдые поэтические формы в русскоязычном Интернет-пространстве	315
Юрий Лабынцев Современное интернетвидение героики защитников крепости Осовец как кибертекст	327

Валентина Біляцька

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Функція речі в ритуалі та повсякденному житті (на матеріалі українських історичних романів у віршах)

Однією з форм виявлення, дослідження міфоритуальної метасхеми в осягненні народної культури, явищ художньо-естетичного, пізнавального й побутового характеру є збереження народнопісенного слова, звичаїв і традицій та декодування їх у художній структурі твору. Те, що існує на рівні глибини давньої міфологічної та етнографічної спадщини, письменнику необхідно зберегти в підсвідомості читача через сталі символи, систему художніх образів.

Багата на достовірні факти минулого, елементи етнокультури сучасна історична романістика, зокрема історичні романи у віршах, складна форма яких

...є однією з констант української художньої ментальності, що тяжіє до синтезу гетерогенних естетичних форм, несподіваного поєднання й переплетення жанрових модифікацій, що постають на твердому ґрунті європейських традицій¹.

Для аналізу означеної проблеми візьмемо твори, присвячені славетним українкам, метатипам культурної пам'яті, образи яких творчо інтерпретувалися в мистецтві, науковій та різних жанрах художньої літератури. Ставши образом-знаком у національній культурі, ці прототипи є символами: вродженого геніального таланту – Маруся Чурай, героїчного вчинку – Маруся Богуславка, величі жінки – Роксолана.

Художній задум історичних романів у віршах *Маруся Чурай* (1979) Ліни Костенко, *Маруся Богуславка* (2007) Миколи Тютюнника, *Вінок Роксолани* (2008) Марії Балашової ґрунтується на реальних і легендарних фактах, відзначається глибоко філософським узагальненням,

¹ В. Саєнко, *У просторі метаісторії*, „Українська мова та література” 2003, № 17, с. 8.

уведенням у контекст творів історичної давнини (XVI – XVII століття, часу боротьби українського народу за державність, за визволення рідної землі від соціального й національного поневолення), відтворенням явищ духовної культури, зокрема звичаїв та обрядів, народних свят, крізь які прочитуються сучасні суспільні та морально-етичні проблеми. Тим паче, що народні епічні та пісенні твори визначають концепцію і є своєрідним естетичним орієнтиром при творенні характерів героїнь і сюжетів романів у віршах.

Означена *проблема* – функція етнографічно-ритуальної речі в самотності національного буття народу – не була об'єктом наукового розгляду в історичних романах у віршах *Маруся Чурай*, *Маруся Богуславка*, *Вінок Роксолани*, в яких етнічне тло зображуваних картин (свята, обряди, ворожіння, народні пісні) увиразнюють побутові деталі, ритуальні речі, на функціях яких хотілося б детальніше зупинитися.

Важливою умовою існування суспільства є наявність колективної пам'яті, яка зберігається завдяки ритуалу. На думку А. Байбурина, у ритуалі провідну роль відведено “підручним” засобам природного й культурного оточення – ландшафту, житла, їжі, одягу та ін., що мали знаковий характер.

Все эти семиотические средства вкупе с языковыми текстами, мифами, терминами родства, музыкой и другими явлениями культуры обладали единым и общим полем значений, в качестве которого выступала целостная картина мира. Т. е. все эти системы объединились во всеобъемлющую знаковую систему таким образом, что элемент конкретной знаковой системы мог иметь своим значением план выражения другой системы, и т. д.²

З урахуванням цього, суспільство виокремлювало найбільш цінні, стрижневі фрагменти пам'яті, досвіду і здійснювало особливий контроль над їх збереженням за допомогою ритуалу, у якому важливу роль відведено речі. У художньому творі речі-образи мають широкий діапазон функцій: сюжетно-композиційну, характерологічну, асоціативну, культурологічну та інші. Наприклад, образи *вінка*, *сорочки* у досліджуваних історичних романах у віршах вирізняються не тільки авторським акцентом, а й визначають національну колоритність, ідентифікують твори з українською народною ритуальною культурою.

² А.К. Байбурин, *Ритуал в традиционной культуре*, Санкт-Петербург 1993, с. 11.

В *Українській міфології* В. Войтовича вінок трактується як “своєрідний символ Матері-Землі, її життєдайної сили; ритуальний предмет, елемент убрання виконавців обрядів, апотропей. Барвистий віночок із чарівного зілля на голові дівчини – символ любові і таїни вінчання Матері-Землі зі святим духом зоряного неба”³. Як атрибут народно-го свята зустрічається в основному в обрядах, одній із найдавніших форм духовної культури народу, і як невід’ємний елемент побутового життя. Якщо через обрядовість у побутове життя входили й закріплювалися традиції, то обряди пов’язані з стародавніми віруваннями та міфами, формувалися під впливом свят, які супроводжувалися піснями, іграми та хороводами. Наприклад, символ *весни* в народній уяві уособлювався в образі гарної молодої дівчини з вінком квітів на голові в білій вишитій сорочці, оперезаній “зеленим” поясом з трави і квітів, яка роздає дівчатам вінки – символ весілля. Вінок є неодмінним атрибутом одного із найголовніших свят язичництва, що залишило помітний слід у фольклорі пізнішої доби – Купала, бога літнього сонцевороту, покровителя шлюбу, під час якого дівчата пускали на воду віночки, завбачуючи своє майбутнє подружнє життя. Втративши релігійний зміст, це свято продовжувало існувати, відроджується й шанується нині.

В аналізованих творах вінок є переважно елементом убрання виконавців обрядів, бо наші пращурки в повсякденному житті його рідко одягали. Коли героїні роману у віршах Ліни Костенко *Маруся Чурай* дали три дні перед стратою для роздумів, вона поринула “в свою найкращу пору”, серед найприємнішого – святкування Купала. Ліна Костенко, відтворюючи світ особистих почуттів Марусі Чурай, подає опис довкілля, зображує в повному прояві суспільне буття:

Чомусь згадалися ночі на Купала...
Зірками ніч висока накривала.
Бездонне небо і безмежний світ,
а нам всього по вісімнадцять літ.
А вже дівчата в плахтах, у намисті,
вінки пускають за водою вниз.
А вже гадають, хто кому до мислі,
а хлопці зносять до багаття хмиз.
Пливуть вінки, і мій пливе, не тоне.
А серце ще таке безоборонне,
таким співаю срібним голоском!...
Чорти знімають зорі рогачами...

³ В.М. Войтович, *Українська міфологія*, Київ 2005, с. 79.

Вінок пливе, зникає за ночами...
 Чи десь його прибило між корчами,
 Чи десь лежить, примулений піском?⁴

Таким чином, вінок у *Марусі Чурай* Ліни Костенко – одномоментний образ, що надає твору особливого етнозабарвлення, містить прихований зміст.

Наскрізним є образ вінка в історичному романі у віршах М. Балашової *Вінок Роксолани* (навіть винесений у заголовок), викликає широкий спектр асоціацій, спонукає до смислових модифікацій, зміст яких розкривається в етнокультурній сфері. На початку твору йдеться про обряд Купала, який молодь справляла на річці і, відповідно, пускала на воду вінки – символ подружньої вірності, надії на щасливе заміжжя:

Дівчата плели віночки з ромашки та жита,
 Загадували бажання з милим в парі жити.
 ...Якщо вінки пливуть поряд – бажано здійснитись,
 Якщо хвиля їх розіб'є – долям розлучитись⁵.

За дослідженням В. Скуратівського, дівчата носили на голові віночки тричі на рік – на весняного Юрія, Русалії (Зелений тиждень Трійці) та Купала, оскільки під цю пору виявляють особливу агресивність духи й душі, тому у віночки вплітали різнотрав'я⁶:

Стала Настя з подружками виплітатъ віночки,
 Сплела вінок для Степана, а потім – й собі,
 І пустила їх з коханим пливти по воді.
 А у кожному віночку свічечки воскові,
 Бо Настуня хоче жити в великій любові⁷.

Коли Роксолана опинилася в гаремі Сулеймана згадувала:

... віночки з Купала,
 Які порізно пливли, а вона не знала,
 Що не житиме у парі з коханим Степаном,
 Що доля її зведе з турецьким султаном⁸.

⁴ Л. Костенко, *Маруся Чурай: Історичний роман у віршах*, Київ 1990, с. 39.

⁵ М. Балашова, *Вінок Роксолани*, Кіровоград 2008, с. 34.

⁶ В.Т. Скуратівський, *Русалії*, Київ 1990, с. 480.

⁷ М. Балашова, *Вінок Роксолани...*, с. 55.

⁸ Там само, с. 138.

Щоб стати дружиною Сулеймана, Роксолана змушена була зректись християнської віри, поклястись на Корані любити султана, але продовжувала шанувати звичаї краю, у якому народилась, тому османське “заміжжя” по-своєму визнала: благословилась “до схід сонця віночком із жита”, а по полудню “той віночок кинула у море”⁹. Вінок у дохристиянські часи мав обрядове значення, пізніше – це загальнонародний символ дівування, тому був невід’ємним атрибутом весілля, на якому його офіційно знімали й одягали на голову нареченої намітку чи хустку. Плетіння вінка біля весільного гільця для молодої, означало сплітання її майбутньої долі, він є і наскрізним образом народних весільних пісень.

Образ вінка у творі М. Балашової символізує не тільки розлуку Роксолани з першим коханням, а й продовження роду (султану вона народила п’ятеро дітей), сплетіння долі. Сулейман кохав усе життя Роксолану, прагнув і в потойбіччі бути поруч з нею, наказав будувати гробницю: “Тіла обох у тій гробниці будуть спочивати, / З добра і зла сплетуть віночки дружині Сулеймана”¹⁰.

В Україні вінки мали солярну символіку й були найкращою оздобою дівчат, у вінку вони асоціювались із сонцем, котре сходить. Традиція виготовлення вінків сягає глибокої давнини. Як тільки з’являлися перші квіти, підлітки й дівчата виходили на луки й плели віночки, одягали їх на голову й водили хороводи, якими зустрічали прихід весни. “У веснянках-хороводах заплітання квітів у вінки та заплітання коси – символ пробудження природи та життєдайного Сонця, а з ними й людського життя”¹¹, вінок не тільки прикрашав, а й убезпечував тих, хто його одягав. Далеко від рідної землі Роксолана часто згадувала, як:

Вони з мамою у лузі любили гуляти,
З кульбабок весняних віночки плести,
Пісні українські любили співати...¹².

У народній обрядовості вінок символізував циклічність і набував сакрального значення, недаремно в обрядових жнивварських піснях це провідний образ завершення збору врожаю, безперервності праці хлібороба. Пісня споконвіків передавала досвід народу, виховувала

⁹ Там само, с. 137.

¹⁰ Там само, с. 180.

¹¹ В.М. Войтович, *Українська міфологія...*, с. 248.

¹² М. Балашова, *Вінок Роксолани...*, с. 185.

прагнення до морально-етичних ідеалів, зберігала зв'язок між поколіннями:

У піснях українських всі звуки природи,
З'єднались віночком з епох і життів,
В них болі і радощі, й мрії народу,
Символіка духу, відлуння віків¹³.

Вінок – це й уособлення слави, перемоги, святості. Саме про такий лейтмотив ідеться у творі про Роксолану, якій ще за життя як освіченій жінці всесильної держави сучасники “дарували ті віночки слави”, що “засвідчують багатство розуму й душі”¹⁴. Не дивлячись на те, що “літа спливали в чужому краї”, “пофарбувались” скроні, вона завжди шанувала свята України, особливо Купала:

Босфорські води плачуть, стогнуть і ревуть,
Сердитий вітер душу хвиль терзає,
Між них султаншині віночечки пливуть,
Вона щоліта їх додому відправля.
І ось тепер, у Йванів теплий день,
Віночки кинувши у море, пісню заспівала,
Султанша не забула українських пісень,
Ними вона і душу, й серце, й тіло лікувала...¹⁵.

Отже, в історичному романі у віршах М. Балашової *Вінок Роксолани* вінок є символом народного дівочого вбрання, ритуальним атрибутом свят, у той же час символізує замкненість героїні, її захисну силу, зв'язок із рідним краєм і є своєрідним епіцентром в обрамленні твору: починається описом свята Купала, пророцтва долі героїні й завершується згадкою про нього, є візією таїни вінчання землі, на якій вона народилася.

Історичні романи у віршах *Маруся Чурай* Ліни Костенко, *Маруся Богуславка* Миколи Тютюнника, *Вінок Роксолани* Марії Балашової багаті на етнокультурні образи-концепти, що мають ментальне смислове наповнення. У творах згадуються самотутні народні звичаї та обряди, повір'я, достовірно передано особливості народного вбрання, підкреслено його ошатність та естетику, сакральність:

... Кожна наша українка гарно одягалась,
Знак дівочтва – в косах стрічка, заміжнім – хустина.

¹³ Там само, с. 169.

¹⁴ Там само, с. 181.

¹⁵ М. Балашова, *Вінок Роксолани...*, с. 230.

...Дочці скриню готувала до весілля мати,
Кожна мріяла в оселю старостів діждати.
В скриню клали полотно, рядна подушки,
Одяг, взуття, скатертину різні рушники¹⁶.

В основу історичного роману у віршах М. Тютюнника *Маруся Богуславка* покладено думу про однойменну дівку-бранку, єдину доньку священика з міста "... де люди здавен славлять Бога". Хоч провідним об'єктом художнього осмислення твору є рівень історичної істини, проте колориту додають описані автором етноментальні пласти: пророчення Горпинихи, видіння Марусі в криниці, похід Богдана на перехрестя: "мама...хрестить рот, щоб зле не проковтнуть"¹⁷, "стоїть, малюнки на піску виводить (як дівка піч буває колупа)"¹⁸, "ім би орати землю весняну, чи на Покрову свайбу – й не одну!"¹⁹ тощо. Одним із найпоетичніших описів у творі є свято праці – косовиця, що символізує людську єдність, взаємодопомогу:

...косовиця – то вже справа,
Яка людський підносить дух.
Тут завше сміх і пісня завше,
Її благословля сам Бог²⁰.

Етнічне тло змальованої картини увиразнюють побутово-етнографічні деталі. Люди раніше не тільки на свята одягали чисту чи нову сорочку, а й починаючи важливу справу – косовицю, жнива тощо. Підтвердженням є опис праці в третій частині *Свято косовиці* роману у віршах М. Тютюнника:

Й пливли, немов козацькі «чайки»,
В сорочках білих косарі...
І в сорочках, як у вітрилах,
Гуляв ранковий вітерець.
Пройшли той гін, немов на крилах,
Немов пустилися в танець²¹.

Особливе значення в житті, побуті та обрядах має вишита сорочка, вишиванка – символ "... здоров'я, краси, щасливої долі, родової

¹⁶ Там само, с. 34.

¹⁷ М. Тютюнник, *Маруся Богуславка*, Луганськ 2009, с. 19.

¹⁸ Там само, с. 32.

¹⁹ Там само, с. 46.

²⁰ Там само, с. 33.

²¹ М. Тютюнник, *Маруся Богуславка...*, с. 38.

пам'яті, порядності, чесності, любові, святковості"²², один із найважливіших оберегів. Народ ставився до вишиванок як до святині, вони передавалися з покоління в покоління, з роду в рід, береглися як реліквії. Сорочка-вишиванка, оспівана в різноманітних жанрах народної творчості та художньої літератури, є символом українця й України загалом, проте в ХХ столітті її престиж як одягу занепав під згубними впливами шовіністично-космополітичних, екстремістських та інших тенденцій, стрімке відродження переживає нині, особливо після революції Гідності. В аналізованих романах йдеться часто про сорочку не як предмет одягу, а як образ-оберіг: "Оберіг для хати – рушник, – каже мати, / Вишиті сорочки – для сина і дочки"²³.

Глибоке ритуально-символічне значення має сорочка в історичному романі у віршах М. Балашової *Вінок Роксолани*. Головна героїня твору, Роксолана, потрапила в турецький полон дівчам, але стала однією з найвеличніших жінок світу ХVІ століття, втілює найкращі риси українського характеру: волелюбність, материнство, патріотизм. Авторка акцентує на звичаєво-обрядовому бутті героїні, яка народилася в "землях сліз і пісень"²⁴, але "Частинку Вкраїни у серце влила"²⁵, зберегла ритуально-побутові знання:

Настя сама своїм дітям сорочки вишивала,
Куди б не йшов ти до походу – сорочку одягай!
Я у твою сорочку, сину, обереги вклала²⁶.

Після страти Баязида, улюбленого сина Роксолани, за участь у замахові та державному перевороті, вона не захотіла більше нікого бачити, особливо Сулеймана, який наказав сину відсікти голову й наткнути на кілок перед її вікнами, тільки:

...завмерла – в душі щось обірвалося, світ потемнів,
Додолю рухнула і поповзла до оберегів сина,
Цілюючи Настя скривавлену сорочку як сина пригортала
... цілюючи, скривавлену до грудей тулила²⁷.

Про те, що сорочка шита чи вишита матір'ю мала сакральне значення йдеться й у романі у віршах М. Тютюнника *Маруся Богуславка*. У Великодній ранок Маруся відчинила в'язницю й випустила на волю

²² В.М. Войтович, *Українська міфологія...*, с. 68.

²³ М. Балашова, *Вінок Роксолани...*, с. 224.

²⁴ Там само, с. 181.

²⁵ Там само, с. 53.

²⁶ Там само, с. 223.

²⁷ М. Балашова, *Вінок Роксолани...*, с. 241.

земляків-козаків, які були худі, зболілі, виглядали “...страшно блідно, / Мов крейда з прикінцевого горба”²⁸, хотіла чимось їм допомогти, особливо виснаженому козаку (як з’ясувалось, коханому Богдану), якого очевидно і врятував мамин оберіг:

Побачила ж, що в нього гола шия
(Як в казематі, бідний, не зачах?!)
Й сорочечка, що, мабуть, мати шила,
На гострих порозлазилась плечах²⁹.

Сорочка була не тільки естетичним фактором, а й мала певну магічну функцію. В історичному романі у віршах *Маруся Чурай* Ліни Костенко мати Марусі передала святковий одяг і білу сорочку у в’язницю, щоб вона була гарно вбрана перед стратою, як на весіллі:

Тюремник вніс у вузлику одяжу,
щоб я на завтра в чисте одяглась.
Яке намисто гарне, – хоч подержу,
це ще од баби пам’ять збереглась.
Могла б я одягти і сірячину.
Під зашморгом усе вже до лиця.
А мати вклала білу сорочину,
і чоботи, узяті від шевця.
Черчату плахту, ще й якісь прикраси.
Червону крайку в смужки золоті...
Аякже, смерть усе-таки це празник,
який буває тільки раз в житті³⁰.

Національно-культурний феномен – вишита сорочка – у творі *Маруся Богуславка* М. Тютюнника асоціюється з порами року, наприклад, осені: “Вже вицвітає літечка сорочка. / І в коси заплітаються дощі”³¹, а в *Марусі Чурай* Ліни Костенко трансформується в розширений метафоричний образ України в контексті образу Волині, у краї, де вирощують льон, вибілюють полотна і пишуть книгу життя:

Але й життя там, Боже, Твоя воля.
У них же там і сорочки, як доля.
Там сосонку, кривульку або човник –
А рукави ж біліші лебедів –

²⁸ М. Тютюнник, *Маруся Богуславка...*, с. 152.

²⁹ Там само, с. 153.

³⁰ Л. Костенко, *Маруся Чурай...*, с. 76.

³¹ М. Тютюнник, *Маруся Богуславка...*, с. 88.

ото як пустить чорним
чорним, чорним,
до зап'ястку декілька рядків³²,

наголошено на реально-чуттєвій сфері (сорочки) як першоеlementи духовної культури.

Таким чином, в історичних романах у віршах *Маруся Чурай*, *Маруся Богуславка*, *Вінок Роксолани* письменники за допомогою етнографічно-побутової речі, образів-символів – вінка, сорочки – акцентують на елементах побуту, звичаях, морально-етичних ідеалах та естетичних уподобаннях, розкривають особливості українського світосприйняття, зародки тих ідей і символів, які ми сьогодні відроджуємо. Нове прочитання творів спонукає до творчих розмислів, закодованих у текстах, до розуміння багатьох традицій, що мають місце в повсякденному житті сучасного українського народу.

³² Л. Костенко, *Маруся Чурай...*, с. 111.

SUMMARY**The function of things in the ritual and everyday life (based on Ukrainian historical novels in verse)**

The article deals with the elements of ethnic culture in modern Ukrainian historical novels in verse – Mykola Tyutyunnyk's "Marusya Bohuslavka", Lina Kostenko's "Marusya Churay", Mariya Balashova's "Roksolana's Wreath". The artistic conception of these works is based on real and legendary facts; there are deep philosophical generalizations and introduction to the historical (the 16th – 18th centuries) context, it's the time of the Ukrainians' struggle for independence, liberation of the native land from social and national oppression. The authors, "expressing the character of whole epoch", stress the epic picture by domestic and ethnographic descriptions of holidays, customs and rituals, divinations, folk songs, ritual things. Historical novels in verse are rich in images of concepts that have original mental content, transmit realistic features of folk costumes (wreath, embroidered shirt), emphasize its elegance and aesthetics, sacred, stimulate the recipient's interest in the identity of the national life, encourage the meaningful modifications which are revealed in the transformation of ethno-cultural scope and originality of its artistic expression.

Keywords: novel in verse, function, ethno-being, customs and ceremonies, wreath, shirt.

Ключові слова: роман у віршах, функція, етнобуття, звичаї і обряди, вінок, сорочка.